

Opdat wij bloeien

TREES VAN MONTFOORT

info@vanmontfoort-communicatie.nl

Balans na bloeiende loopbaan

Met het boek *Opdat wij bloeien, bespiegelingen over God en het goede leven* maakt Anne-Claire Mulder de balans op van een lange loopbaan als feministisch theologe. Ze publiceerde het bij haar afscheid van de Protestantse Theologische Universiteit. Ik ken haar al lang, al vanaf het moment dat zij in Utrecht theologie kwam studeren, en ik kom haar nu vaak tegen in de Janskerk. In het boek herken ik al haar belangrijke thema's, zoals de filosofie van Luce Irigaray, de ethiek van het goede leven, post-patriarchale godsbeelden, basisinkomen, gezag. Al zijn de hoofdstukken bewerkingen van vele eerder geschreven teksten, toch is het geen bundel losse artikelen geworden. Het is een helder, samenhangend en evenwichtig geheel geworden met een goede opbouw.

Ontwikkeling godsbeeld

Ze start met een beschrijving van de context waarbinnen haar denken zich ontwikkeld heeft, zoals de godsbeelden van haar jeugd, het Duitstalige vrouwencollectief met wie ze het boekje *ABC des guten Lebens* schreef, en haar wandelingen door Amelisseweerd. Grondlegendend voor haar denken is het werk van de filosofe Luce Irigaray, waarop ze promoveerde. Voor Irigaray bestaat er een onherleidbaar verschil tussen vrouwen en mannen. Dat wordt voor Anne-Claire een model voor alle relaties tussen levende wezens. Een 'wij' mag nooit het verschil opheffen tussen een 'ik' en een 'jij'. De 'tussenruimte' moet behoed worden in de spanning tussen verbondenheid en autonomie, vooral ten behoeve van de eigen waardigheid van een ieder. Deze filosofie combineert ze met het godsbeeld van theologe Carter Heyward: God die zich manifesteert als kracht in relatie. Dan is het goddelijke de kracht in de 'tussenruimte' tussen twee levende wezens. Die kracht is maakbaar, God moet je doen, stelt ze. Door een confrontatie met disability theologie, theologie in de context van handicap en beperking, wankelt haar mensbeeld en godsbeeld even. Toch blijft bloeien en goddelijk worden voor haar het doel van mens-zijn en een aards paradijs zoals vrouwen zich dat wensen het doel van de geschiedenis.

Gezag & macht

De laatste jaren heeft Anne-Claire zich bezig gehouden met vragen rond gezag en macht in kerk en vrouwenbeweging. De kerk als 'leerlingschap van gelijken' was sinds lang het ideaal van de kerkelijke vrouwenbeweging. Maar hoe ga je dan om met verschillen, ook met verschillen in macht tussen vrouwen? En hoe gaan vrouwen in het ambt om met bevoogdende opmerkingen als "goed gedaan meisje"? Autoriteit is niet iets dat je kunt bezitten, maar een relationeel begrip, stelt ze. Gezag wordt toegekend door de een aan een ander. Het kan ook betwist worden of bewust toegekend aan andere personen en nieuwe ideeën.

Verbreding perspectief

De theologie van *Opdat wij bloeien* zal zeker een deel van de Janskerkgemeente aanspreken en het boek is ook voor niet-theologen leesbaar. Je merkt dat

Anne-Claire veel lezingen gegeven heeft voor een breder publiek en zich ook buiten het academische jargon kan bewegen. Haar uitleg van Irigarays moeilijke filosofie is uitermate helder. Toch zijn er ook wel kritische kanttekeningen te plaatsen bij het boek. Ontwikkelingen in genderstudies na de jaren tachtig zijn niet meegenomen. Niet dat ze is blijven steken in die jaren, ze heeft ook aandacht gekregen voor niet-mensen, voor alle levende wezens die tot bloei moeten komen, voor de natuur van Amelisseweerd waarmee ze een relatie aangaat. Haar perspectief is verbreed naar al het leven, maar daar trekt ze nog geen consequenties uit, zoals ze zelf ook erkent. God is bij haar dat wat incarneert in de tussenruimte. Mensen zijn de actoren van die incarnatie. God zelf is geen actor, niet-menselijke schepselen ook niet. Een verbreding naar meer actoren zou een verrijking van haar theologie zijn. ■